

8

1647, 8

28

D. O. M. A.

Dissertatio

De

ANGINA,

Quam

Sub Præsidio

VIRI

Amplissimi, Excellentissimi, atq; Experientissimi

**Dn. CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI, Hamburg. Med. D. Celeberrimi, Anatom. Chirurg. ac Botan. Profess. P. Eminentissimi, Horti Medici Præfecti Laboriosissimi; Domini Præceptoris, & Patroni sui colendissimi,**

Exercitii gratiâ publicè proponit

DANIEL Eudwig / Vinariensis.

Ad d. Julii, in Audit. Medicor.

JENÆ, MDCCXLIII.

PRELO WEIDNERIANO.

VIRIS

Nobilissimis, Excellentissimis, Experientissimis,
Dn. MARTINO GEBLERO, Archiatro Vinariensi Eminentissimo:

Dn. MARTINO Thymen/ M.D. Celeberrimo, Poliatro Vinar. Felicissimo:

Ut &

VIRO Clarissimo, ac Pereximio,

Dn. M. JOACHIMO CNAPIO, Gymnasii Vinariens. Rectori dignissimo, meritissimo:

*Dominis, Promotoribus, Praeceptoribus, ac Fautoribus suis
atatem venerandis.*

Denique

Integerrimo, & in Pharmaceuticâ Experienciâ Eximio

Dn. JOHANNI Zelcken/ Pharmacopæo Vinariensi Fidelissimo, Fautori suo honorando:

Dissertationem

de Angina

submissè & officiosè

D. D. D.

Daniel Ludwig

A. & R.

D. O. M. A.

§. I.

 Um Diversa sint faucium Angustia, quae spiritus & esculentorum vias praepediunt; atq; istis omnibus, si modò gutturis ac gula principium afficiant, Anginae nomen indiscriminatim assignetur; apprimè necessarium est, ut affectus quoad antenus congenere in limine Tractationis secernamus.

§. 2. Tument itaq; Pharyngis partes, vel ob humorum affluxum, vel ob solidorum corporum protuberantiam. Humores denuò vel Inflammationem excitant, vel alium quempiam Fumorem. Qui quidem, cujuscung; sit generis, nunquam non Illegitimam Anginae speciem parit. Sola verò Interaneorum Phlegmone, Exquisitam. Nam si fortè ea Externos tantùm Musculos prehendam, ex 6. Epid. s. 7. inter Nothas, ratione subiecti, perinde refertur, ac Altera faucium angustia, quam solidorum corporum extuberatio, sive luxata colli vertebrae producunt. Hæc tamen, si Pharyngis Inflammatio Luxationi superveniat, acutissimis Anginis seorsim annumeratur.

§. 3. De NOMINIBUS autem impræsentiarum non est cur cum quoquam litigemus. Quippe si Priscorum monumenta intueamur, parum forsitan, aut nihil referet Synanchen an Cynanchen vocemus Affectum illum, qui Angina vulgò cluet, & principii gutturis ac gula phlegmonem omninò supponit. Certè, cum Recentiorum species, ut ajunt, variè permisceantur, difficilis erit illa nominum, in diversas partes, distributio: nisi forsitan, respectu majoris & minoris, distinctionem quandam observemus, in 3. de Morb. II.

§. 4. His ita præstitutis, Anginam exquisitam DEFINIMUS: quod sit Angustia faucium, seu principii gutturis ac gula, ab Inflammatione ejus orta, spirationis ac deglutitionis difficultatem, cum Febre continuâ inducens. Angustia est: si curatè loquimur. Hæc enim prædictis actionibus immediatè officit. Quinimò latitudine quadam genericâ omnes Anginae species comprehendit: ita tamen, ut præcedentis causse additione appositè determinari queat. Et hinc legiti-

A 2

man

nam Cynanchen Inflammatione passim finiunt. Videntur autem, Isti præcipuè Curationis & Utilium Indicationum fontem intueri. Nam ratione productionis, Phlegmone reverà inæqualiter, per gradus quasi quosdam, in effectum influit; adeò ut aucta Magnitudo magis, quàm soluta Unitas, vel Intemperies, in se spectata, laudatas actiones ledat. Et denuò quidem non per se: sed quatenus meatus in confinio coarctat, id est, Angustiam parit, commune Anginarum genus.

§. 5. De SUBJECTO, præter varia Galeni nostri loca, communes miseria humana observationes abundè testantur. Etenim alios quasi laqueo præfocari; alios rejectis, etiam per nares, edulis inedià indies macerari cernimus. Arbitramur autem in specie phlegmonem diffundi, tum ad omne carneum, quod Pharyngis regionem aut efformat, aut investit: tum ad ipsos Musculos, præprimis glottida constringentes, Crycothyroideos, Arytanoideos, Thyrarytanoideos: item Pharyngicos & Oesophageum. Non tamen præcisè semper ad omnes, vel æqualiter. Sed diversimodè, pro variâ subjecti, aut humoris dispositione: adeò ut non rarò tumor interior tantum occupet; nonnunquam totum Pharyngis ambitum, imò verò confinia quoq; ardet, ac distendat. Hinc illa symptomatum in Anginosi diversitas.

§. 6. Cæterum, quod Inflammatio prædictas partes præ reliquis invadat, id quidem, & ob tenuitatem venarum, quæ à Jugularium externarum interiori ramo illuc dispergantur; & ob laxitatem carniæ, à perpetuâ glandularum illuvie contractam, oriri videatur. Unde facili negotio sanguis hic in majori copia admittitur; illic pressis venarum tunicis exitu prohibetur. Quod sanè citra evidentem partis intumescentiam contingere nequit. Meatus enim semper patuli, nec unquam intercepti requiruntur, dum benignus humor sursum, deorsum, dispertitur. Sin minus; certè qui carniæ interstitia consequenter subit, eadem pedetentim refert, & præter naturam in tumorem quendam ingratis attollet.

§. 7. CAUSSA continens sanguis est in faucium poros modo recensito diffusus. Comprehendimus autem isto nomine non humorem solum temperatum, qui κατὰ τὴν ἰσχυρίαν ita dicitur. Sed alias quoq; terrestriores, sulphureas, nitrosas partes ipsi conjunctas, ex 4. Viç. Acut. Modò sanguis propriè dictus, tanquam vehiculum, copiâ præ-

va-

valeat. Et hinc illa Phlegmones in Anginis varietas. Neq³ enim puram tantum, præcisè requirimus, dum Cynanchen ab inflammatione oriri profiteamur. Verum pro nativâ vocis latitudine admittimus etiam Erysipelatoden, OEdematoden &c. Hippoc. autoritate persuasi, qui loco c. utramq³ proposuisse videtur. Nec forsitan incongruè Heurnii Anginam, in cancrum ferè degenerantem, huc referemus.

§. 8. Porro. Causa propior, cujus adminiculo sanguis in affecto loco subsistit, videtur esse Aptitudo quadam tam in recipiente parte, quàm in humore affluente fundata. Recipientis Dispositio consistit in copiâ vel amplitudine meatuum; atq³ sic inducitur ab omnibus iis, quæ poros carniû dilant, aut multiplicant. Cujusmodi sunt ictus, luxationes, contusiones &c. deniq³ quidquid calorem aut dolorem, attrahentes vulgò causas, concitat. Quæ tamen non tractione quadam, sed multiplicatione solùm, vel rarefactione meatuum tumoribus ansam præbent.

§. 9. Ipse vero Sanguis ad subsistentiam illam est dispositus cum quantitatis, tum qualitatis ratione. De copiâ aliàs constat, quod motus facilitatem apprimè minuat. Sic tenuitas quaquaversum subit, & illabitur. Crassities econtra poros obstruit. Eaq³ multò facilius, si humores Nature aggravata nisu propellantur.

§. 10. Atq³ his quidem denuo causæ remotiores inserviunt. In Naturalium censu: Temperies Cordis & Epatis calida, plethoræ, vel sanguini calidiori generando apta; Ætas juvenilis; Sexus virilis, de quo 6. Epid. s. 7. propter sanguinem calidiorem, meatus pharyngis patulos, exercitia frequentia. E. non Naturalibus Aer æstivans, frigidus, pluviosus 3. Aph. 16. Unde Hyemale ac Æstivum tempus accusantur 4. Vict. Ac. t. 30. Vernum, quia commovet 3. Aph. 20. Autumnale, ob humorum æstate genitorum reliquias 3. Aph. 22.

§. 11. Victus Anginarum primordia fovet, dum in primis qualitatibus modum excedit, plethoram auget, aut sanguinis affluxum vellendo ciet. Cibus copiosior, Amyctis meraci vini, haustus aq. frigida, vel nivalis &c. Quæ verò suffocationem quandam, citra Inflammationem excitant, fungi, aconitum, solanum somniferum &c. hic meritò excluduntur. Inter Excreta & Retenta plethoram, vel vitiosos succos cumulant, intermissa Venesectio, Purgatio, Cucurbitularum applicatio; suppressiones Mensium vel Hemorrhoidum. Simili-

ter & animi, corporisq; motus immodici, subita ab exercitiis refrigeratio, nulla, vel operosiora justo capitis vel aria, lotiones catarrhis affligentibus & c. quae humores commovent, vel ad eorum receptionem fauces disponunt.

§. 12. Inter Causas praeternaturales recensentur Febres, quarum fomitem dum Natura sanguinis subsidio propellere tentat, non raro, deposita in faucibus saburra, Phlegmonem excitat. Imò superiori seculo Epidemia comitata febres observatae sunt, quibus ratione haut adeo manifesta Angina passim jungebantur. Huc porro referuntur ictus, casus, contusiones, compressiones cervicis, luxationes vertebrarum, spina, acus vel ossicula faucibus infixata. Sed de causis Cynanches satis forsitan hinc constat.

§. 13. DIFFERENTIAS strictim contemplabimur. Ubi ratione Generis & Vehementia Angina alia est remissior, seu è Paracynanches tribu: Alia intensior. Atq; haec quidem tam ob causam continentem: cujusmodi existit sanguis calidior & acrior: quam ob locum affectum, quando Interna solum pharyngis partes inflamman- tur. Praeterea respectu modi ac moris, alia Malignitatis expers est; alia ejusdem particeps ac Epidemia. Haec ab impressione aeris abstrusa dependet, & plurimos cum gravissimis symptomat. corripit, perinde ac Pleuritides, Peripneumonias & c. occultam simultate in hominum perniciem armari cernimus.

§. 14. Ratione Subjecti varia passim differentiae reperiuntur, 2. de Morb. 3. Progn. Imprimis apud Recentiores Graecos. Nos ductu Hipp. è 3. Prog. t. 16. tres exquisitae cynanches species constituimus, ita tamen, ut inaequalitatem extensionis in subjecto, quam supra innuimus, hic denuo repetamus. 1. Cum phlegmone interanea gutturi occupat, tumore vel rubore, quasi de compacto, nec intus, nec foris comparente. 2. Ubi internapharyngis inflammatio manifesto conspicitur. 3. Cum tumor & Erysipelas non modò fauces, sed etiam exteriora colli apprehendit. Anteriorem quidem ac superiorem ejus partem, ob Hyothyroideos musculos: lateralem ob oesophageum: sternum quandoq; per continuitatem Sternothyroidei illinc prognati.

§. 15. Respectu causarum, Anginam aliam phlegmone legitima producit; aliam Erysipelatodes, oedematodes & c. vel sanguis aliis
hu-

humoribus permixtus. Atq; hęc porro ratione humoris affluens
pertinet 5. Galeni species 4. loc. aff. c. 3. Quando Pharyngis inflam-
matio luxationi vertebrarum jungitur.

§. 16. Signa **DIAGNOSTICA** quod attinet, ratione Generis Im-
minentem produunt incipiens quaedam deglutiendi ac respirandi
difficultas, dolor, & insuetus faucium calor, collum difficulter flexile
&c. Quibus cause precedentes violenta, tempus verum, pluvia-
sum, etas juvenilis &c. Angina populariter quoslibet invadens, an-
numerantur.

§. 17. Præsentem verò arguunt signa pathognomonica. Ac prin-
cipio quidem Respiratio citra Pulmonis aut Thoracis vitium adeò
nonnunquam difficilis, ut suffocationis periculum decumbentibus
impendeat. Idq; solum ob com meatum aeris, & consequenter sangvi-
nis interceptum. Cum enim ejus tubi per medios Pulmones refrigerii
causâ deducantur, continua spiritus ingressio requiritur, ut dilatato
parenchymate ipsa quoq; vasa dilatentur, & transitus benigni laticis,
qui ab initio illac institutus est, allevetur. Quando itaq; per coarctata-
tas fauces aeris ingressus denegatur, non potest non maxima spirandi
difficultas suboriri, eo quod sanguis expeditâ viâ destitutus pulmo-
nes unâ cum dextro cordis sinu replet & opprimit, non secus ac con-
strictâ in principio Aortâ, cordis viscus præ copiâ retenti humoris
tendi, & tantum non præfocari videmus.

§. 18. Quod autem hæc ob impeditum sanguinis com meatum po-
tius, quam ob denegatum refrigerium contingant, conspicuus vena-
rum in facie tumor, & pulsus, invalescente suffocatione, parvus atq;
rarus apertè confirmant. Utrobique enim obex quidam adesse colligi-
tur, qui sanguinem, illic quidem aditu, ad dextrum cordis sinum; hęc
verò transitu in sinistrum, arceat. Quinimò in Embryis & Amphibiis
subinde deprehendimus, sangven manifesto refrigerio, quale pulmo-
nis est, satis diu: com meatu verò nunquam carere posse, adeò, ut Na-
tura peculiare quosdam tubos, in corde eorû, hoc fini construxerit.

§. 19. Alterum Angina pathognom. signum est, deglutiendi diffi-
cultas, tanta quandoq;, ut ipsa potulenta per nares rejiciantur.
Quippe cum inflammatio non tantum œsophagi sphincterem, verum
etiam vicinas glandulas, ac musculos Pharyngicos prehendat, fieri
non potest, quin deglutitionis actus, ab eorum operâ liquidò depen-
dens, sufflaminetur.

§. 20.

§. 20. His porrò connectitur febris symptomatica continua. Nempe pe dissequa inflammationum propè cordis viscus existentium. Nonnunquam tamen primaria precedit; quæ postmodum, excitatâ phlegmone, comitata rationem induit. Accedunt faucium calor, rubor atq; dolor molestissimus. Hic ob solutionem unitatis, quam sanguis eò continenter propulsus parit. Ille, quia benigno latici alias nativus est. Iste quatenus ab eodem dependet, & porrò in putrescentibus omninò intenditur. Pulsus teste Gal. 4 de caus. puls. ab inestio magnus est & undosus, nonnunquam systematicè inæqualis: ingravescente suffocationis periculo parvus, atq; rarus & c. Quæ quidem interpolationes ab inordinato sanguinis per pulmones transitu, & oppresso cordis robore, dubio procul proficiuntur.

§. 21. In Subjecti per investigatione non est, cur multi simus. Pro diversitate tamen extensionis vel affectarum partium, quas Tumor præ reliquis aggreditur, diversa superveniunt symptomata. In specie vero primam Cynanches differentiam plurima, eaq; intensissima comitantur. Dolor faucium vehementissimus, suffocatio præsentanea, cordis angustia, jactatio, oculi prominentes, obtutus torvus ac defixus, vox obscura, spiritus exiguus, quem hiante ore, rectaq; cervice trahunt, ob Pulmonis à sanguine, ibi circumcirca stagnante, repletionem; cui cum Thoracis capacitas non respondeat, recti spirant, ut hac ratione Diaphragmate minus compresso, ac musculis superioribus in subsidium vocatis, pulmo facilius diffundi, atq; sanguini trans-eunti via parari queat: ceu rectè docet acutiss. Casalpinus.

§. 22. Alteram Anginae speciem, eadem penè, ut plurimum tamen remissiora infestant accidentia. Venæ in facie manifestò tument, lingua livet, aut nigricat, & ob venarum ac musculorum repletionem reflectitur, saliva copiosè profluit, deglutitio nonnunquam difficillima existit & c. Tertia medio modo se habet, si tumor & erysipelas per ἰνὰ τὸν ἄνωτον ad externas partes diffundatur: Sin per μετὰ τὸν ἄνωτον id fiat, cuncta certè pacatiora deprehendentur, uti in 3. Prog. t. 18. observamus.

§. 23. Caussarum signa nullibi non proponuntur. Sanguine peccante faucium rubor ac distensio major apparet, facies calet, & roseo colore suffunditur, venæ insignitè tument. Ipse corporis habitus plethoricus est, & causse plenitudinis præcesserunt. Si bilis commiscetur,
fe

febris est acutissima, dolor ardorq; faucium intensissimus, tumor plerumq;
internas gutturis partes obsidet. Accedunt sitis, oris amaritudo, delirium
&c. Corporis temperies calida & sicca, causse procatartice bilem foven-
tes, astas, meri ingurgitatio. Atra bilis adhuc vehementiora invehit sym-
ptomata, urit, pungit, exulcerat, uti quorundam observationes testantur.
Econtra sanguis pituitosus dolorem minorem, febrem remissam, tumo-
rem citra insignem ruborem, ambitum & glandulas pharyngis potissi-
mum occupantem &c. excitat.

§. 24. Si vertebrarum luxatio Anginis ansam præbuit, præcesserunt
causse evidentes violenta, ictus, contusiones, vel etiam musculorum tumor
vertebras sede movens; imprimis in aetate puerili ex 3. Aph. 26. Apparet
cavitas, & utrinq; prominentia quedã circa Dentis regionem, cū calore,
rubore, dolore intensissimis, respiratione difficili, difficillimã deglutitione,
ob Gula vicina, ac musculorum Longorum, ibi delitescentiũ, tumorem. Su-
pervenit resolutio partialis, febris, delirium & alia, quæ 2. Epid. s. 2. recen-
sentur. An v. maligni quippiam Anginae complicetur, pulsus ultra modũ
languidus, dejectio virium, ac reliquorum symptomatum inconsueta
exacerbatio, citra manifestam rationem accidens; item causse præce-
dentes, nativam aeris temperiem corrumpentes, astrorum infelices posi-
tus, & Epidemia morbi frequentia, declarabunt.

§. 25. Reliquum nunc est, ut PROGNOSTICA consideremus. Ubi de
salute quidem certiores nos reddent Vires ægri, cum morbi violentia col-
lata. In istarũ robore unicã Anginosorũ spẽ consistere, haut immeritò Ga-
lenus noster docuit. Est n. Angina acutũ pestiferumq; morbi genus, quod
respirationis actũ inhibendo, cordis robur opprimit, & in subsidium vo-
catã febre, Totius vires haut perfunctoriè labefactat. Quinimò ipsa
ejus declinatio nonnunquam novi periculi ac suffocationis principium
existit. De Morbi verò violentiã manifestum est, quod symptomata ul-
tra modum aucta, vel intensa, affecti loci dignitas, & causсарum vehe-
mentia salutem ægri oppidò indiscrimen vocent.

§. 26. Hinc magna respirandi angustia, febris invalescens, delirium,
extrema frigida, vox obscura, anxietas, facies livida vel viridis, potulen-
torum per nares rejectio, spuma in ore apparens, oculi prominentes, spu-
ta, crassa, viscosa, subalbida; lingua tumida, denigrata, livida, resiccata,
exerta, & alia, quæ in Epid. 2. Aph. 43. 3. de Morb. & in Coac. recensentur,
nisi æger planè sit robustus, exitium ejus manifestò portendunt.

§. 27. Similiter ratione Subjecti, prima Anginarum species gravis-

B

suma

suma est, & celerrimè interimit, eodem vel 2.3. aut 4. die: ex 3. Prog. t. 16.
4. Aph. 34. in Coac. Nono etiam, ex 3. de Morb. Secunda diutius protrahitur, periculo tamen non caret 3. Prog. t. 17. Tertia salutis spem ferè semper pollicetur, si 2. requisita ex l. c. t. 18. & 20. observentur. 1. Ruboris ad exteriora per μεταπίωσιν progressus, quem denuò 6. Aph. 37. ac. 7. Aph. 49. requirit. Si vero pblegmones propagatione solum externæ partes tument, tantum abest, ut rubor ille salutaris sit, ut potius imminens exitium, ob mali congeriem, portendat. Exemplo nobis erit Anginosa apud Bitonem 3. Epid. s. 2. Anginosa 5. & 7. Epid. Item ea, quæ de doloribus ad caput, crura, vel hypochondria, citra indicationem conversis, & admodum periculosis in Coac. inculcantur. 2. Ne rubor ex decubitu humorum foris obortus præter manifestam rationem dispareat, vel ad internas partes remeet. Ex 3. enim Prog. t. 19. & in Coac. mortem denotat, vel ruboris recidivam: quia remanentibus caussis solvitur, nec pro ratione levat, quod sanè perquam est instabile, ac fidei planè vacillantis, ex 2. Aph. 27.

§. 28. In universum autem Anginæ respirationem inhibentes periculosiores existunt iis, quæ saltim deglutitionem artant. In acutis enim cibo facile, respiratione verò nunquam carere possumus. Quinimò ipse tumor, ob partis positum, hic commodius curatur, & convenientibus præsidis evocatur.

§. 29. Respectu caussarum Angina biliosa pituitosa est periculosior, ob dolorem, febrem, respirandi difficultatem maximam: quia plerumq; gutturis internas partes obsidet. Atrabilaria difficilis. Maligna pessima. Quæ à luxatione vertebrarum provenit, ut plurimum lethalis esse videtur, tum ob incommodam vertebræ repositionem durante pblegmone; tum ob symptomata complicata, difficilem respirationem, resolutionem subjectarum partium, febrem acutissimam, convulsiones, deliria: ex 2. Epid. s. 2. 4. Aph. 35. Galenus tamen in 4. de Loc. aff. c. 3. luxationum differentias considerat, & ex Osteologicis, angulosam gravissimam; in orbem paulatim factam remissiolem; obliquam ferè medioxumam esse demonstrat. Et hinc diversa agrotantium fata in Epid. l. c. proculdubio dependent.

§. 30. Ceterum ex iis, quæ hæcenus dicta sunt, iudicium de Duratione morbi haut erit difficile: præprimis si coctionis notas in sputo, urinâ, deniq; ipsam affectus ideam, & motus celeritatem inter se invicem conferamus. Modi solutionis ferè 2. sunt, quorum alter evacuatâ, alter translata tantum materiâ contingit. Iste censetur optimus; si tumor discutitur, aut saltim evacuato pure subsidit. Quando vero humores reliquis faucibus internas partes occupant, malum planè exitiosum reddi-

zur, vel eo solum nomine, quod vires aegri jam dejecta, vehementiam ob-
orti denuo morbi nequaquam tolerent.

§. 31. Descendit autem tumoris refractarii materia, ob loci viciniam,
ut plurimum ad pulmones, & Peripneumoniam periculosissimam producit,
5. Aph. 10. 3. Prog. t. 20. Istiusmodi fuisse videtur Dodon. cynanche, & affe-
ctus uxoris Polemarchis. Epid. Nonnunquam membranam costas succingentem
subit, ac Pleuriticos dolores excitat. Quandoque medullam spinalem invadit
4. de Caus. puls. Cordi v. postliminio comunicata pulsum obscurum, anxie-
tatem, & non raro syncopen, priusquam alio versum propellatur, infert.
Atque haec tenus quidem ea, quae cognitioni morbi qualitercunque inserviunt.

§. 32. Sequitur ejusdem CURATIO, quae nisi plane de viribus actum sit,
nec deneganda nec differenda erit, ex 2. Aph. 19. Usitatis itaque phlegmones
Indicationibus, ac praeceptis Galeni 13. M. M. c. 11. innixi, humores ad fau-
ces confluentes revellemus, intercipientes, Lenientibus, & Alterantibus corrige-
mus. Illapsos, nondum tamen impactos derivabimus, repellemus. Turgentes pur-
gabimus. In partium interstitiis conclusos discutiemus, & si refractarii sint,
maturatibus adhibitis, vel alia ratione evacuabimus; Robori affectae
partis ac Totius, Urgentibus quoque symptomatibus subinde prospicientes.

§. 33. Atque ut à CHIRURGICIS PRÆSIDIIS exordiamur, manifestum
sanguinis vitium Venae sectione indubitate requirit. Eandem febrilis in-
temperies coindicat: praeproperus autem morbi motus statim, & quavis
hora expediendam esse monet. De loco haut erimus solliciti; cum modo
praesentem & legitimam Cynanchem consideremus. Ipsa verò ratio, praeter
Experientiam, ac Seniorum praeceptionem 4. Ac. 3. de Morb. 13. M. M.
c. 11. & c. aperte demonstrat, quod Venarum cubiti sectio cum maximo ope-
re juvet, tum indicationibus examussim respondeat. Quippe non solum
plenitudinem & hinc fluxionis perseverantiam minuit: Verum etiam eam-
dem operam sanguinem ex Aorta trunco ascendente affluentem quadante-
nus per axillares ramos, à vicinis carotidibus avertit, & in oppositam
partem secundum eum ductum revellit.

§. 34. Si tamen omnino quispiam de Revulsione remotissimam contem-
dat, ipsi cum Septalio Saphenae sectionem largiri possumus, si maxima ple-
thora, & insuper primordia saltem Cynanches adsint: adeo, ut morbo jam
manifestario, sanguinem cubito pro fluxionis impete brevi post detrahere
liceat. De cetero nec cornicum oculos configemus, nec in pernecitate flu-
xionis, ob praesidia longè petita, connivebimus. Prius enim fauces à san-
guine sursum equaliter propulso insignitè tendi possent, quam commodum
illud, quod ex trunco descendente evacuato nascitur, eò manifestè perin-

geret, vel tempus venae sectioni in cubito repetenda praefinitum ingrueret. Proinde si Mensium suppressio, vel instans, aut actualis fluxus cum Angina exquisita complicetur, hic quidem regiam curandi tramitem nequaquam deseremus: ne verò Naturae opera perturbare, aut vilipendere videamur, cucurbitulas coxis ac femoribus, inguini fomenta, cruribus frictiones & ligaturas adhibebimus. Quinimò, si quippiam ibi permutari contingat, quod tamen plurimorum observatio redarguit, omne illud, scilicet à poplitea vel saphena, corrigemus.

§. 35. Quod autem in specie Venarum selectionem attinet, aperiatur primò Basilica vel Mediana, hinc Cephalica: siquidem diversus harum effectus deprehenditur. Neque porro phlegmone ad alterutrum latus declinante, oppositi lateris sectionem ab initio reprobabimus. Quantitatem verò Virium robur, & affectus vehementiam declarabunt. Commodissimum tamen esse videtur sanguinem per vices mittere, ut subinde quadam mutatione facta fluxionis impetus imminuatur, & sit, quo humores procedente morbo alluentes revellere possimus. Primam tamen vicem liberalius evacuabimus: interposito die, horis 6. 12. pro phlegmone violentiam parcius: ad animi deliquium nunquam; puerorum & gravidarum conditionem semper εὐλαβῶς respicientes.

§. 36. Ranula aperta, imprimis autem Externae Jugulares (licet earum sectio periculo non careat) morbum in progressu evidenter levant; eò quod & affluentem sanguinem derivant, & causae continentis quidpiam subducunt. Arteriotomia in pertinaci ferventis sanguinis fluxu praesentaneum adfert adjumentum, si modo propè Indicem secundum artis leges instituitur. Cucurbitulae scarificatae in lumbis, femoribus & brachijs, prima, vel saltem repetenda venae sectionis vicem esse possunt. In collo verò, post morbi principium, affectam ac vicinas partes deplent. Idem utraq; ratione praestant Hirudines: ibi majoribus venis, hic pone aures, sub mento, vel mammarijs. ex 3. de Morb. & 4. Ac. notis, affixae. Scarificationes sub maxillis profundiores, teste Benevenio contumacissimas Anginas solvunt. Quidam hoc fini Velicatorium pectori imponunt, ut rebellis materia eò descendat. Cucurbitula non scarificata in pectore initio morbi posita revulsionis vicem supplet, & sanguinem cum impetu ruentem sistit. Ligaturae extremorum intercipiendo; Frictiones dissipando fluxionis violentiam ex parte sufflaminant.

§. 37. Porro: cum pure maturato abscessus nec spontè, nec screatus operum patur, candelam ceream ol. amygd. illitam pertentando perforetur. Si

verò conspicuus erit, di ductis per oris Speculum dentibus, ligneo gla-
lo, vel scalpello Parei falcato aperiatur. Pus prono capite, ne gulam aut
pulmones intret, excreetur.

§. 38. Ceterum, quando tumor spiritus viam, omnibus nequicquam
adhibitis adeò præcludit, ut præsens suffocationis periculū imminet, au-
dacter *Afferre* arterie compages dissolvatur: hoc quidē modo: *Ager* ca-
pitate sit quadantenus reclivi: *Minister* cutē ab utraq, colli parte retrahat,
eamq, postmodū *Chirurgus* rectā secundū lineā designatā scolopomache-
rio trajiciat, separatis capulo musculis, *Trachea* membranosam substantiā
inter 2. & 3. cartilagineas lancetta vel spatula perforet, ac vulnere medio-
xumo alatam cannulam insinuet, usq, dum discussā vel suppuratā mate-
riā, suffocationis periculum transferit. Hinc intactā cartilagine cutis la-
bia, leviter prius, si callum contraxerint, scarificata, filo glutinove jun-
gat, & secundum artis regulas consolidet.

§. 39. Luxatis autem *Vertebris*, si modò spes quæpiam suppeditat, præ-
missis Prognostico, citra moram succurramus. Et minister quidem egro-
tum firmiter retineat, humeris ejus innixus. *Chirurgus* verò caput utrin-
que prope aures prehensum in partem luxatæ contrariam verset, ac simul
pollice anteriora colli, juxta *Tracheam*, comprimat, ut os in propriam se-
dem repellatur: Quod postmodum ex *Chirurgia* præscriptis contineat,
non neglectā faucium phlegmone, illinc obortā. Et hæc quidem de iis, quæ
manuum subsidio perficiuntur.

§. 40. In *MEDICAMENTORUM* censu primò numerandi sunt Cly-
steres qui ante vel post adhibitam *Venæsectionem*, vitiosos humores è
primis viis subtrahunt, & reliquorum impetum, demptā parte, retun-
dunt. Parantur ex Emollientibus, quibus acriora, mercurial. cent. min.
& c. ac purgantia temperata, *El. diacathol. de suc. ros. associantur. Ene-*
matum locum suppleant *Lenientia temperata*, ac liquida: *Infus. cass.*
cum aq. prunel. & El. de suc. ros. Decoctum tamarind. sir. ros. viol. sol.
mannæ, cremor tart. tart. vitr. Quibus liquore convenienti permixtis
valentiorum quidpiam stimuli vicem addi potest. Imo ejusmodi mitio-
ra, etiam post clysteris usum convenienter exhibentur, ut primæ regionis
saborra exactius deturbetur, ne febrili estu agitata reliquam sanguinis
massam inficiat, vel tumoris molem augeat.

§. 41. Ceterum, si quando ferventes ac biliosi humores, benigno laticis
permixti, febrem; & inordinato demum motu ad fauces conversi Angi-

nam excitent, adeo tamen infidam, ut periculum sit, ne materia alio-
rum delata Peripneumoniam & c. pariat, vel per turgentes in corpore
humores incrementa capessat: Oraculo 1. Aph. 22. confisi Purgantibus
proprie dictis, attemperatis tamen, & in grata potionis formam redactis,
morbum aggrediemur. Et quidem citra moram, eodem vel sequente die,
quavis hora, Gal. ac Tralliani exemplo. In istis enim cunctari periculo-
sum est 4. Aph. 10. Materie recensionem, quia nullibi non utramq; facit
paginam, impraesentiarum sumpti faciemus.

§. 42. De Vomitoriis autem arbitramur, quod in ejusmodi affectu
præter rationem usurpentur. Etenim ob maximum in faucibus conatum non so-
lum phlegmonem augent; verumetiam decumbentes presentaneo suffo-
cationis periculo subjiciunt. Certè contra Gal. nostri monita, qui nun-
quam in inflammatione partium humores vitiosos per affectum locum
deducendos esse docuit. 13. M. M. c. 6. & 11. Sudorifera, ichoribus sangven-
diluentibus, in morbi progressu convenienter adhibentur: siquidem me-
atus reserant, nec parum discutunt. Imo si Maligni quippiam subsit, etiã
in principio convenient. Terr. sigil. C. C. phil. C. Mag. oc. cancr. Bez. solar.
lapis Bezoar & forsitan (si Bontio credimus in Med. Indor.) porcinus aut
microcosmicus. spir. sambuc. & alii liquores Diaphor. cum aq. card. ben.
sambuc. prunel. periclim. scorzon. galeg. & sir. papav. rhead. suc. viol. & c.

§. 43. Alteratia febriles astus temperant, & sanguinem biliosum refranant:
ex aq. r. s. plantag. prunel. cichor. cum sir. ros. myrt. de liquir. de suc. viol.
Vel cum sem. frig. major. lactuc. amygd. dulc. Emulsiones; aut Linctus è præ-
cedentibus cum rob. de rib. diamor. dianuc. pro ratione indicationum parati & c.

§. 44. Localium materiam & usum Galenus diligentissime persequitur
6. π. τ. π. c. 1. Quippe non solum opus est, ut in Cynanche generales cura-
darum inflammationum præceptiones observemus: Verumetiam curata
partis affecta consideratio requiritur; ne sc. fortioribus ob tunicam oris
cute teneriorem; nec ingratis, ob moram circa gustus organum: nec ma-
lignis tussim, vomitumve excitantibus & c. quia facile quippiam in pul-
mones aut ventriculum ferri posset, utamur. Similiter, cum pharyngis
partes natura quasi humida ac molles sint, ut ab initio simul quippiam
discutiamus & detergamus: In declinatione verò adstringentibus qui-
busdam affectam partem adversus interpolatos fluxionum insultu obfir-
memus. Præterea, ut ratione constitutionis corporis, loci affecti vel humo-
rum, aliquem medicamentorum selectum instituamus, mitiora usurpan-
tes in subiecto debili ac raro, laryngis inflammatione, & minori fluxionis
im-

impetu. Fortiora in contrariis. Sic respectu caussarum, sanguine vel bile peccante, vim adstringentium, pituita resolventium & c. intendamus. Spinâ faucibus infixâ, ne repellentium usu corpus extraneum magis impingatur, suppurantia protinus adhibeamus.

§. 45. Nempe eò tandem res recidet, ut ab Initio, statim post primam sanguinis missionem, repellentibus moderatis, & nonnihil abstergentibus; in Augmento pedetentim digerentibus additis; circa Status principium equali repellentium ac digerentium quantitate; propè Declinationem ferè solis digerentibus, in fine cum pauillo roborantium & adstringentium permixtis utamur: assiduò tamen naturam subiecti, humoris, & affecte partis, nec non symptomata supervenientia respicientes.

§. 46. Proinde è repellentium tribu convenient diamor. dianuc. sir. & suc. gran. myrtil. ros. sic. & c. cum aq. prunel. plantag. fol. querc. vel Decoctis ex iisdem ut & rubo, cort. lign. berb. cort. gran. bac. ac fol. myrti, ceras. querc. sumach. balauft. ros. rubr. cum aluminis pauillo paratis. Gargar. Minsichti de cort. gran. de Glycyrrh. Infus. fl. malv. arb. referente Schönborn & alia, quibus deterisionis gratia semper mellis ros. col. quippiam admisceatur, atq; hinc gargarismi, vel potius oris collutiones, ac linctus, præprimis pro puerulis, concinnentur.

§. 47. Arbitramur autem magis esse proficuum, si usui mitiorum, quæ sanguinis fervorem mitigant, & partes ne ulterius divellantur, roborant, eadem tamen operâ humores affluentes quadantenus discutunt, impræsentiarum immoremur: quam si fortioribus, frigidis ac siccis adhibitis, dolorem satis aliàs molestum, exasperemus, meatuum obstructiones augeamus, atq; adeò in partibus sic humoribus discussionem vel suppurationem tumoris, si non impossibilem, saltè difficillimam reddamus.

§. 48. Digerentia cõvenientiora sunt, origan. puleg. thym. calameth. fl. chamem. melilot. rad. irid. sem. lini fen. grac. in mulsâ decocta: fuffur, caric. cum croco ac myrrhâ in aq. hord. Quibus pro ratione temporum valentiora addi possunt. Cin. hirund. cochlear. cancr. album grac. ras. ligni hederæ, lap. prunel. vel nitrum crudum alb. sal ammon. fl. sulph. Commendantur etiam aq. periclim. quinqufol. cum sp. nitri vel tart. sir. de glycyrrh. hyssopo, vel de prassio mixta. Decoctum gummi sambuc. aristol. rotund. & uvulariæ. Ol. ligni sancti, Rulandi experimentis nobilitatum. Garg. de Alth. de auric. Judæ Minsichti. Ras. dent. castor. lucii, apricum melle, vel ol. amygd. & alia quæ nitrosi vel Armon. salis naturam participant. Nequaquam tamen temerè valentiora usurpabimus, præ-

fer.

fertim ab initio, ne discussis tenuioribus humorum particulis crassa relinquantur, aut dolor intendatur.

§. 49. Quum verò digerentibus nequicquam adhibitis Tumor 4. vel 5. die ad suppurationem tendit, Maturantibus admixtis natura suppurationis ibimus. Hujusmodi sunt, lac tepidum, castia pulpa, mucil. sem. alth. decoctum rad. malv. alth. lilior. alb. caric. sem. lini fan. græc. in aq. mulsâ vel hordei, cum melle ros. sapâ vel syr. dialth. Fernel. Ut abscessus facilius rumpatur in sine cin. noctuæ, hirund. album græc. sinapi &c. adjiciantur. De pueri resiccato sero coreb. Gal. 10. simpl. Pure convenienter vacuato, ulcus mundificetur usu bydrom. decocti hord. cum melle ros. Quicquid urgente necessitate rad. irid. aristol. rot. myrrha &c. addi possunt. Consolidetur autem linctu è conserb. ros. rad. symphyt. bol. arm. thure &c. parato.

§. 50. Caterum, cum non raro dolor in faucibus admodum excreseat, Anodyna & mitigantia jure merito subinde adhibebimus. Et quidem ab initio lac tepidum solum, vel lenti palust. plantag. summitat. rubi incoctum, cassiam in aq. plantag. vel lacte muliebri dissol. Procedente verò morbo succum ptisan vel panis alb. in lacte cocti & expressi, cassiam cum ol. amygd. lac. amygd. mucil. sem. lini, liquor. lacteum Mynsichti. Lingvæ nigredinem ac scabritiem emendabimus mucil. sem. convenientium cum aq. prunel. portul. extractâ & syr. de jujub. viol. &c. mixtâ: succo cancror. & semper bib. cum nitro: extimâ lardi crustâ.

§. 51. Postremo remedia particularia Externa consideranda veniunt. Ubi quidem per totum morbi decursum phlegmones materia, quoad ejus fieri potest, prolici, & actu calidis presidis dissipari debet. Ab initio autem, seu 2. die mitioribus, ol. aneth. chamem. lilior. alb. cum lanâ succidâ. Procedente verò tempore valentiora usurpari queunt, Ung. Varandei, Cataplasma de nido hirund. Emplastrum de Melil. Diu sulph. Rulandi, rubeta cocta, ol. amygd. dul. cum exudis serpentis coctum, ol. cym. menth. destill. Heracelinum. Item, quæ ob necessariâ transpirationem convenientiora videntur, Epithemata ex aq. scabios pentaph. st. samb. cum sp. vini vel nitri; decocta cin. hirund. rubeta, exubi aru serpentis cum nitro parata. Quando 5. tumor ad suppurationem tendit, convenit Catapl. I. Horstii, Ung. dialth. &c. si planè foras fertur, Diachylum parv. magnum, alia, quorum recensione impresentiarum super sedemus.

§. 52. De DIÆTA breviter. Aer sit temperatus, quem ager erecto, si fieri potest, corpore ducat. Victus tenuissimus & refrigerans, cremor ptisan. juscula pulli fol. acetos. succo Citri, alterata, vel si vires id requirant, cum vitello obi mixta. Potus aq. hordei syr. acetos. citri vel de suc. viol. edulcorata, aq. mulsâ, cerevisia tenuis. Vinum & omnia, quæ fluxionis aut febris impetum augent, devitentur. Si ager planè deglutire nequeat, fistulâ cum vesicâ gulæ oppositâ quidpiam in stomachum compellatur: vel clysteres nutrientes è consummatis & confortantibus parati adhibeantur. Siquidem ob Venas lacteas, etiam ad inferiora intestina dispersas quadantenus nutrire queunt &c. Atq; hæc quidem hætenus de Anginâ exquisitâ.

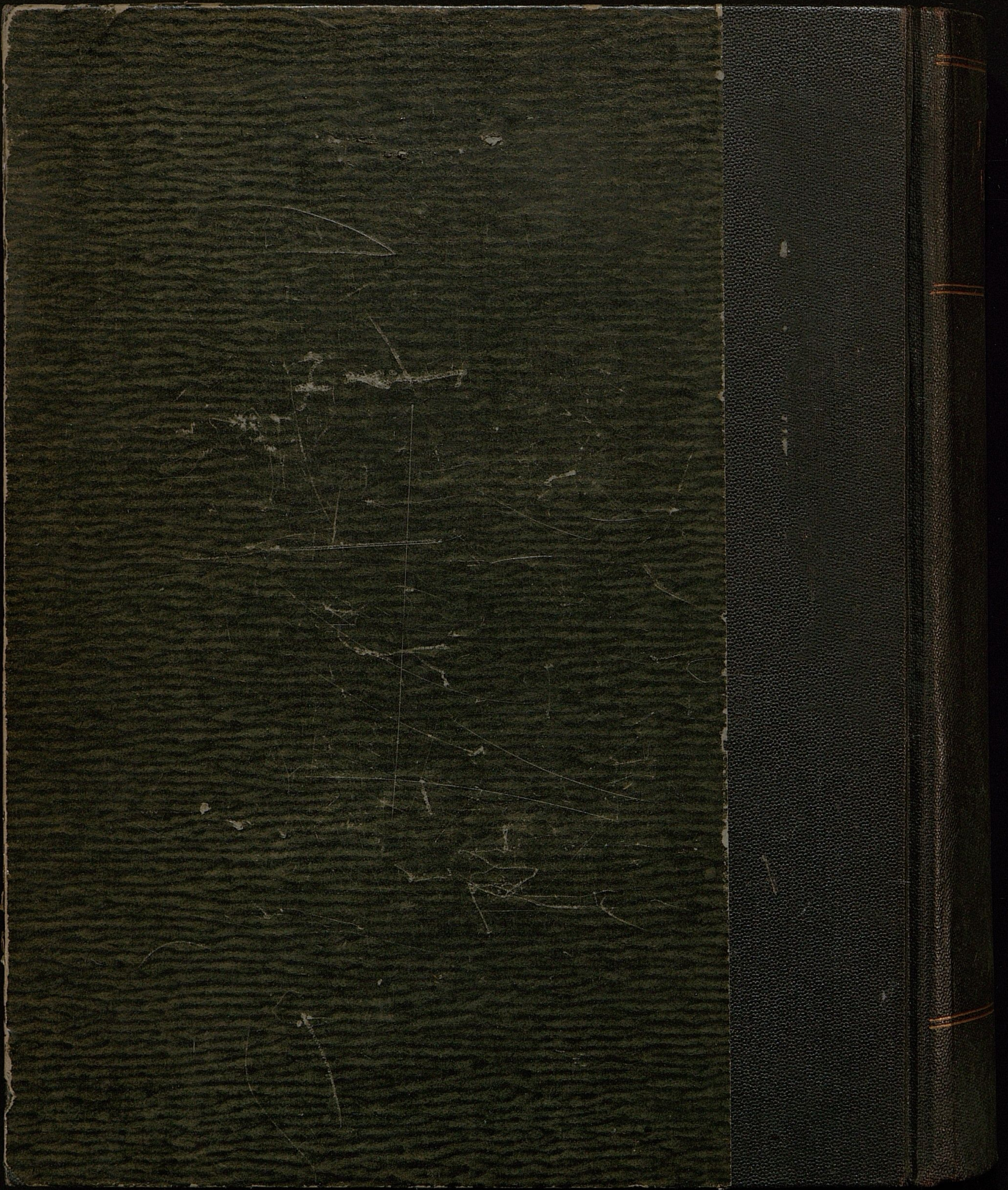
F I N I S.

ULB Halle 3
003 260 119

WOM

8

1647, 8

28

D. O. M. A.

Dissertatio

De

ANGINA,

Quam

Sub Præsidio

VIRI

Amplissimi, Excellentissimi, atq; Experientissimi

**Dn. CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI, Hamburg. Med. D. Celeberrimi,**
Anatom. Chirurg. ac Botan. Profess. P. Eminentissimi,
Horti Medici Præfecti Laboriosissimi; Domini Præceptoris, &
Patroni sui colendissimi,

Exercitii gratiâ publicè proponit

DANIEL Ludwig / Vinariensis.

Ad d. Julii, in Audit. Medicor.

JENÆ, MDCCIII.

PRELO WEIDNERIANO.

